

DVA NOVA RJEČNIKA

(*Zvonimir Erjavec, RAVNOGORSKI RJEČNIK. RAUNAGARSKA RIČ. Rječnik ravnogorsko-sušičko-španovačkoga dijalekta, Udruga "Plodovi gorja Gorskog kotara", Ravna Gora, 2014; Jože Gregorič, KOSTELSKI SLOVAR, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Ljubljana, 2014.*)

Zvonimir Erjavec, rođen u Španovici 1928., duboko povezan sa svojim rodnim mjestom, s Ravnom Gorom i Starom Sušicom, priredio je s drugim Ravnogorcima i Ravnogorkama opsežan rječnik koji leksikografski prikazuje govore Ravne Gore, Stare Sušice i Španovice. Španovica je osnovana 1865. nedaleko od Pakraca, a uglavnom je sve stanovništvo goransko, poglavito iz Ravne Gore i iz susjedne Stare Sušice. Španovica je uništena 1942., naknadno prozvana Novo Selo. Brat Zvonimirov, Tonči (1925. - 2013.), objavio je u Zagrebu 1992. knjigu Španovica, sam Zvonimir Erjavec 2006. u Požegi Španovački rodoslov, konačno se 2014. pojavio i monumentalni ravnogorski rječnik. To što su braća Erjavec napravila ne događa se na svijetu često: priredili su o svom selu tri vrijedne knjige: povijest mjesta, onomastičku i leksikografsku obradbu.

Ravnogorski rječnik vrlo je osebujna knjiga. Prikazuje ona leksik triju sela (Ravna Gora, Stara Sušica, Španovica), ali komparativno i leksik predjela s kojima su Ravnogorci znatnim dijelom povezani podrijetlom. Riječ je o leksikografskim djelima slovenskih istraživača Helene Stres Čujec, Marka Razpeta, Dušana Škrlepa i Ivana Tominca. Ravnogorci vrlo vole svoj kraj, pa su svojim govorom stvorili i više

duboko povezan sa svojim rodnim mjestom, s literarnih djela. Ravnoj Gori je veliku pozornost posvećivao neumorni Rudolf Strohal, bez mnogo uspjeha. Ravnogorski govor proučavao je i Nikola Majnarić koji je od 1922.-1923. do 1963. objavio tri vrijedna rada o ravnogorskom idiomu, a proučavatelja je bilo još. I ja sam pisao o ravnogorskom govoru, 1989. u prvom broju časopisa Fluminensia, a taj je tekst prenesen i u moju knjigu Hrvatski govori, filolozi, pisci (Zagreb, 1999.). Dio Ravne Gore ima približno tipičan goranski kajkavski govor, dio govor slovenske rovtarske fizionomije preseľen iz krajeva oko Cerčna, Idrije, Črnoga Vrha i Poljana. Nacionalno su Ravnogorci, Sušičani i Španovčani Hrvati. Erjavčev rječnik donosi mnogo primjera, važnih i dragocjenih. On donosi i frazeologiju, nastoji obraditi i gramatiku. Može se reći da se radi o velikom prinosu hrvatskoj leksikografiji.

Moram reći da se moja percepcija ravnogorskoga govora ne slaže s autorovom. Očito se ravnogorski zvučni šumnici na kraju riječi obezvučuju, ali Erjavec to ne registrira. I percepcija vokalizma je različita, pri čemu Erjavčev odnos prema Nikoli Majnariću i drugim proučavateljima nije uvijek korektan.

Kako god bilo, veliki hrvatski domoljub, pakrački i kanadski prosvjetni radnik, ostvario je Zvonimir Erjavec djelo trajnoga značenja.

***

Jože Gregorič (1908.-1989.), slovenski svećenik i slavist školovan u Zagrebu (pisao je npr. o Slavku Batušiću, Mili Budaku, Aleksi Kokiću, Sidi Košutić, Stjepanu Miletiću, Vinku Nikoliću, Isi Velikanoviću itd.), vrlo marljiv pisac, nije rječnik zavičajnog Kostela nedaleko od hrvatske granice objavio za života. Njime su se kao urednici bavili slovenski jezikoslovci Sonja Horvat, Ivanka Širčelj-Znidaršič i Peter Weiss. Stanislav Južnič, Drago Samec i Peter Weiss objavili su 2011. u Ljubljani knjigu *Domoznane in kulturni delavec Jože Gregorič*. Naknadno je tiskan i rječnik, opsežan i vrlo vrijedan, obogaćen i korisnim crtežima. Sadrži on opći leksik i frazeologiju, sve u svemu blizu 18 tisuća riječi. Taj je rječnik neobičan jer se polazi od

standardnoga slovenskog jezika kojem se dodaju i domaće riječi iz kraja nedaleko od Broda na Kupu. Te sam govore, uključujući i kostelske idiome, i ja istraživao kad sam proučavao goranske kajkavske govore. Ti su kostelski govori u najnovije vrijeme i sustavno proučavani, a dane su im i nove interpretacije. Npr. Januška Gostenčnik nedavno je doktorirala na temelju disertacije *Izoglose na stiku slovenskega kostelskega narečja in kajkavskega goranskega narečja*. O tim pitanjima i hrvatska dijalektologija mora reći svoju riječ. Svakako je suradnjom slovenskih dijalektologa izvanredno dočtjeran Gregoričev rad, pa rječnik u cjelini može biti važan i u proučavanju hrvatskoga leksika.

Josip Lisac

PJESNIČKI RETROVIZOR: KAJKAVSKI PETEROLISNI CAPRICCIO IVANA KUTNJAKA

KAJKAVSKI PETEROLISNI CAPRICCIO – kajkavski **pjesnički truc**, u 62 pjesme *pet antologijskih pjesnikinja* (Božica Jelušić, Emilija Kovač, Biserka Marečić, Božica Pažur, Valentina Šinjori), s izborom i predgovorom Ivana Kutnjaka, objavljena je kao 41. knjiga u nakladničkom nizu Mala biblioteka “Ignac Kristijanović” *Kajkavskoga spravišča* iz Zagreba. Riječ je o *prvom u nas vrednovanju i usustavljanju kajkavskoga ženskoga rukopisa u korpusu hrvatske pjesničke postmoderne* u posljednja dva desetljeća (sve od 1993.)

Pritom **žensko pismo** nije termin “literarnoga popusta”, književnog alibija, ili izraz kaka socijalnog pokreta – feminizma, ekofeminizma i sl. – niti književne škole, već ga valja shvatiti uvjetno, a jedino kao odrednicu i činjenicu pretežitog **/naglašeno ženskog autorstva** postmodernističke kajkavske književne “scene”, kakvom je vidi književnik, znanstvenik, esejist i antologičar mr. sc. Ivan Kutnjak, među ostalim djelima autor antologije hrvatskokajkavskog pjesništva devedesetih *Zercalo*

horvacko i tronarječne zbirke s elektroničkom označnicom u naslovu: www.točka.rt.dobre.nade.točka.hr.

Izborni predlošci *ženske* jezične kajkavske *pjesničke vrste* (koju čine Božica Jelušić, Emilija Kovač, Biserka Marečić, Božica Pažur, Valentina Šinjori) jesu antologijski Jože Skoka i samoga Kutnjaka, zatim recitalne zbirke suvremenoga kajkavskoga pjesništva *Zeleni bregi Zeline*, *Došiel bum v Bistricu*, *Senje & meteorji*, časopis *Kaj* te zbirke autorica.

Kajkavski naslovi pojedinačnih ciklusa (s po više od 10 pjesama svake autorice), ujedno i skraćeni stihovi, donekle oprimjeruju filozofijsku i označiteljsku narav njihova pjesništva: *Bi mogel vloviti zlatnu kaču?* (Jelušić); *Te den je bil za reči skosati* (Kovač); *Špigli se nebe f mlake* (Marečić); *Vu tambu od jezeka* (Pažur); *Se kaj ima žena – mobilno je* (Šinjori).

U uvodnoj studiji KAK ZITI Z KRIŽA – RAZPETOST BOLI Kutnjak kajkavske korpuse pet izabranih autorica *analizira kao neprijepornu estetsku činjenicu kvalitativnoga*